

Yetişkinlerin Yabancı Dil Öğrenme Sürecinde Etkili Motivasyon Unsurları

Motivational Factors Affecting the Foreign Language Learning Process of Adults

Öz

Bu çalışma, yetişkinlerin yabancı dil öğrenme sürecinde etkili olan motivasyon unsurlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Alanyazında ulaşılan güncel araştırmalar ışığında yetişkin öğrenenlerin motivasyonlarını etkileyen içsel ve dışsal faktörler, bütünleştirici ve araçsal motivasyon türleri, L2 Motivasyonel Benlik Sistemi ve kültürel bağlamın rolü ele alınmıştır. İncelenen çalışmalar, yabancı dil öğrenen yetişkinlerin genellikle içsel motivasyona sahip olduklarını, ancak kariyer gelişimi gibi dışsal faktörlerin de önemli rol oynadığını göstermektedir. Kültürel ilgi, kimlik oluşumu ve dil topluluğuna entegrasyon arzusu, özellikle azınlık dilleri öğrenenler için güçlü motivasyon kaynakları olarak öne çıkmaktadır. L2 Motivasyonel Benlik Sistemi çerçevesinde yapılan araştırmalar, ideal L2 benliği, olması gereken L2 benliği ve L2 öğrenme deneyimi bileşenlerinin yetişkin öğrenenlerin motivasyonlarını şekillendirdiğini ortaya koymaktadır. Bazı çalışmalar, psikolojik reaktans kavramını da ele alarak, bazı öğrencilerin başkalarının beklentilerine karşı çıkarak motive olabildiğini göstermiştir. Araştırmalar, öğrenme deneyiminin kalitesi, öğretmen desteği ve uygun öğretim stratejilerinin motivasyonu sürdürmedeki kritik rolünü de vurgulamaktadır. Çalışma ile yabancı dil öğrenen yetişkinlerin motivasyonunu artırmak için öğrenci merkezli, kültürel açıdan duyarlı ve deneyimsel öğrenme yaklaşımlarının önemi ortaya konulmaktadır. Özetle yetişkinlere yönelik yabancı dil eğitiminde motivasyonun çok boyutlu doğası vurgulanmakta; gelecekteki araştırma ve uygulamalar için öneriler sunulmaktadır. Farklı kültürel bağlamlarda motivasyon dinamiklerinin incelenmesi ve motivasyon ile yabancı dil öğrenme başarısı arasındaki ilişkinin daha detaylı ele alınması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Motivasyon, Yetişkin Eğitimi, Andragoji, Yabancı Dil Eğitimi, Yaşam Boyu Öğrenme

Abstract

This study aims to examine the motivational factors that are effective in the foreign language learning process of adults. In the light of current research in the literature, intrinsic and extrinsic factors affecting adult learners' motivation, integrative and instrumental types of motivation, L2 Motivational Self System and the role of cultural context are discussed. The reviewed studies show that adult foreign language learners are generally intrinsically motivated, but extrinsic factors such as career development also play an important role. Cultural interest, identity formation and the desire to integrate into the language community stand out as strong motivators, especially for learners of minority languages. Research within the framework of the L2 Motivational Self System reveals that the components of the ideal L2 self, the L2 self to be, and the L2 learning experience shape adult learners' motivation. Some studies, including the concept of psychological reactance, have shown that some learners may be motivated by going against the expectations of others. Research also emphasises the critical role of the quality of the learning experience, teacher support and appropriate teaching strategies in sustaining motivation. The study reveals the importance of learner-centred, culturally responsive and experiential learning approaches to enhance the motivation of adult foreign language learners. In sum, this review highlights the multidimensional nature of motivation in adult foreign language education and offers suggestions for future research and practice. It is suggested that the dynamics of motivation in different cultural contexts be examined and the relationship between motivation and foreign language learning achievement be further explored.

Keywords: Motivation, Adult education, Andragogy, Foreign Language Education, Lifelong Learning

1. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eskişehir, Türkiye

Giriş

Küreselleşen dünyada yabancı dil bilmek, kişisel gelişim ve kariyer ilerlemesi açısından her geçen gün daha önemli hale gelmektedir (Crystal, 2003). Yetişkin öğrenenler için yabancı dil öğrenmek fırsatlar sunarken aynı zamanda zorluklar da içermektedir. Bu nedenle yetişkinlerin yabancı dil öğrenme motivasyonlarını anlamak, etkili eğitim programları tasarlamak açısından büyük önem taşımaktadır.

Yaşam boyu öğrenme anlayışının yaygınlaşmasıyla birlikte yetişkin eğitimi, modern toplumun vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir (Merriam & Baumgartner, 2020). Malcolm Knowles (1984), andragojiyi, yani yetişkin eğitimi, "yetişkin öğrenmesinin sanatı ve bilimi" olarak tanımlar ve yetişkin öğrenenlerin özelliklerine dayalı bir dizi varsayım üzerine inşa eder. Knowles'a göre yetişkin öğrenenler özerk ve öz-yönelimlidir, zengin yaşam deneyimlerine sahiptir, öğrenmeye hazırdır, problem-odaklı öğrenmeyi tercih eder ve içsel motivasyona sahiptir (Knowles, Holton & Swanson, 2015).

Yetişkinler için yabancı dil öğrenmek, kişisel gelişim, kariyer ilerlemesi, kültürlerarası iletişim ve küresel fırsatlara erişim sağlayan bir beceri haline gelmiştir (Byram, 2008; Dörnyei & Ushioda, 2011). Özellikle iş dünyasında artan talep, yabancı dil becerilerinin önemini artırmıştır. Ayrıca, teknolojik gelişmeler yabancı dil öğrenme sürecini daha erişilebilir ve çeşitli hale getirmiş, yetişkinler için esnek ve kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunmaktadır.

Yetişkinlerin yabancı dil öğrenme sürecindeki motivasyon unsurları, son yıllarda ikinci dil edinimi araştırmalarında önemli bir odak noktası haline gelmiştir. Bu alandaki çalışmalar, motivasyonun dinamik, çok boyutlu ve bağlamsal bir yapı olduğunu ortaya koymaktadır (Dörnyei & Al-Hoorie, 2021). Yabancı dil öğrenme motivasyonu, sadece bireysel faktörlerle değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve çevresel etmenlerle de şekillenmektedir.

Bu çalışmanın amacı, yetişkinlerin yabancı dil öğrenme sürecindeki motivasyon unsurlarını incelemek, bu unsurları etkileyen faktörleri belirlemek ve motivasyonu artırmak için etkili stratejiler önermektir. Bu amaçla literatür taraması gerçekleştirilmiş, yetişkin eğitimi ve yabancı dil öğrenimi alanındaki güncel araştırmalar incelenmiştir. Çalı-

şmanın sonuçları ile yetişkinlere yönelik yabancı dil eğitim programlarının tasarımına ve uygulanmasına katkı sağlamak ve bu alandaki teorik anlayışı derinleştirmek amaçlanmaktadır.

Yöntem

Bu çalışmada, yetişkinlerin yabancı dil öğrenme sürecinde etkili olan motivasyon unsurlarını incelemek için sistematik bir literatür taraması yöntemi kullanılmıştır. Son 10 yılda yayımlanmış makaleler incelenmiş, "yetişkin yabancı dil öğrenimi", "dil öğrenme motivasyonu" ve "yetişkin eğitimi" gibi anahtar kelimeler kullanılarak bir tarama gerçekleştirilmiştir. İncelenen kaynaklar arasından doğrudan yetişkinlerin yabancı dil öğrenme motivasyonuna odaklanan, güncel ve akademik niteliği yüksek çalışmalar seçilmiştir. Seçilen kaynaklardan elde edilen bilgiler, ortak temalar ve farklılıklar açısından analiz edilmiş, motivasyon unsurları kategorize edilerek değerlendirilmiştir. Bu yöntem, mevcut literatürün kapsamlı bir incelemesini yaparak yetişkinlerin yabancı dil öğrenme motivasyonları hakkında bütüncül bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır.

Yetişkinlerin Yabancı Dil Öğrenme Motivasyonunu Etkileyen Faktörler

Yetişkinlerde yabancı dil öğrenme motivasyonu, karmaşık ve çok boyutlu bir konudur. Çeşitli faktörler, yetişkinlerin dil öğrenme sürecinde motivasyonlarını etkilemektedir. Bu faktörlerin anlaşılması etkili dil öğretim stratejilerinin geliştirilmesi ve yetişkin öğrencilerin başarısının artırılması açısından önemlidir.

Yetişkin dil öğrencilerinin motivasyonları genellikle içsel ve dışsal faktörlerin bir kombinasyonudur. İçsel motivasyon yabancı dil öğrenmenin kendisinden keyif alma, kişisel gelişim arzusu ve öğrenme sürecinden tatmin olma gibi faktörleri içerir. Yapılan bir çalışma yetişkin öğrencilerin çoğunlukla içsel motivasyona sahip olduğunu ve yabancı dil öğrenmenin kendisinin onları mutlu ettiğini göstermiştir (Naumčiuk, 2023). Bu içsel motivasyon öğrencilerin dil öğrenme sürecinde karşılaştıkları zorluklarla başa çıkmalarına ve uzun vadeli hedeflerine odaklanmalarına yardımcı olmaktadır.

Öte yandan, dışsal motivasyon kariyer gelişimi, daha iyi iş fırsatları, akademik gereklilikler veya sosyal statü gibi dış faktörleri kapsar. Vietnam'da yapılan bir araştırma öğrenenlerin çoğunluğu-

nun İngilizce yeterliliğini iş rekabeti ve gelir artırma aracı olarak gördüğünü ortaya koymuştur (Nguyen & Nguyen, 2024). Bu bulgular özellikle gelişmekte olan ülkelerde yabancı dil bilmenin ekonomik ve sosyal hareketlilik için bir araç olarak algılandığını göstermektedir.

Gardner'ın klasik motivasyon teorisine dayanan bütünleştirici ve araçsal motivasyon ayrımı yabancı dil öğrenen yetişkinler için hala geçerlidir. Bütünleştirici motivasyon hedef dilin konuşulduğu kültüre ve topluma entegre olma arzusunu ifade eder. Yeni Zelanda'da yapılan bir çalışma Japonca öğrenen öğrencilerin motivasyonlarının çoğunlukla Japon kültürüne ve toplumuna olan ilgiden kaynaklandığını göstermiştir (De Burgh-Hirabe, 2018). Bu tür motivasyon öğrenenlerin yabancı dil öğrenme sürecinde daha derin ve anlamlı bağlantılar kurmasına yardımcı olabilir.

Araçsal motivasyon ise dil öğrenmeyi bir araç olarak görme eğilimini yansıtır. Özbekistan'da yapılan bir araştırma öğrenenlerin bütünleştirici motivasyona kıyasla daha yüksek düzeyde araçsal motivasyona sahip olduklarını ortaya koymuştur (Ametova, 2020). Bu durum özellikle İngilizce gibi küresel dillerin öğrenilmesinde sıkça görülmektedir, çünkü bu diller genellikle uluslararası iş ve eğitim fırsatları için bir gereklilik olarak algılanmaktadır.

Dörnyei'nin L2 Motivasyonel Benlik Sistemi yabancı dil öğrenen yetişkinlerin motivasyon durumlarını anlamak için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Bu sistem ideal L2 benliği, olması gereken L2 benliği ve L2 öğrenme deneyimi olmak üzere üç ana bileşenden oluşur. Yapılan bir çalışma ideal L2 benliğinin hem 'ben' hem de 'diğerleri' boyutlarını içerdiğini ve motivasyon üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca bu çalışma psikolojik reaktansın motivasyonda oynadığı rolü vurgulamış ve bazı öğrencilerin başkalarının beklentilerine karşı çıkarak motive olduğunu gözlemlenmiştir (Thompson & Vásquez, 2015). Bu bulgu motivasyonun kişisel ve sosyal dinamiklerinin karmaşıklığını ortaya koymaktadır.

Yetişkin dil öğrencilerinin motivasyonunu etkileyen bir diğer önemli faktör öğrenme deneyimleri ve çevresel koşullardır. Bir çalışma deneyimsel öğrenme ve edebiyat temelli öğretim programlarının ileri düzey yetişkin öğrencilerin motivasyonunu artırmada etkili olduğunu göstermiştir (Peterson & Knorr, 2016). Bu yaklaşım öğrenenlerin yabancı dil öğrenme sürecini daha anlamlı ve ilgi

çekici hale getirerek, motivasyonlarını artırmaktadır.

Ayrıca, başka bir araştırma içerik temelli öğretim, yaşam deneyimlerini yabancı dil öğrenme ile birleştirme, işbirlikçi öğrenme ve modern teknolojilerin kullanımının etkili motivasyon stratejileri olduğunu ortaya koymuştur (Fu ve diğ., 2022). Bu bulgular yetişkin dil öğrencilerinin farklı öğrenme stillerine ve ihtiyaçlarına uygun çeşitli öğretim yaklaşımlarının önemini vurgulamaktadır.

Kişilik özellikleri de yabancı dil öğrenen yetişkinlerin motivasyon durumlarını etkilemektedir. Yapılan bir çalışma "azim" (grit) kavramının L2 öğrenme bağlamındaki önemini vurgulamıştır. Azimli öğrencilerin daha fazla çaba harcama eğiliminde oldukları, sınıf tartışmalarına daha fazla katıldıkları ve derslere daha fazla dikkat ettikleri görülmüştür. Bu bulgular kişilik özelliklerinin yabancı dil öğrenme motivasyonu üzerindeki etkisini göstermektedir (Teimouri, Plonsky ve Tabandeh, 2020). Azim, özellikle uzun vadeli dil öğrenme hedeflerine ulaşmada kritik bir rol oynamaktadır.

Motivasyon profilleri açısından yabancı dil öğrenen yetişkinler arasında farklılıklar gözlemlenmiştir. Bir çalışma beş farklı motivasyon profilini ortaya koymuştur: düşük motivasyonlu, orta düzeyde motivasyonlu, yüksek ideal L2 benlikli, yüksek zorunlu L2 benlikli ve yüksek genel motivasyonlu (Papi & Teimouri, 2014). Bu profiller öğrenenlerin motivasyon davranışları, dil kaygısı ve algılanan dil yeterlikleri açısından farklılıklar göstermiştir. Bu bulgu bireysel farklılıkların yabancı dil öğretiminde dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Kültürel faktörler de yetişkin dil öğrenme motivasyonunu etkilemektedir. Farklı kültürlerde yapılan çalışmalar, motivasyon kaynaklarının ve etkilerinin kültürel bağlama göre değişebileceğini göstermiştir. Örneğin Suudi Arabistan'da yapılan bir çalışma öğrenenlerin hem içsel hem de dışsal olarak İngilizce öğrenmeye motive olduklarını, ancak motivasyon düzeylerinin ilerleyen seviyelerde özellikle de kız öğrencilerde düştüğünü ortaya koymuştur (Hussain, 2018). Bu bulgu, kültürel ve toplumsal faktörlerin dil öğrenme motivasyonu üzerindeki etkisini göstermektedir. Yetişkinlerin yabancı dil öğrenme motivasyonunu etkileyen faktörler arasında kariyer durumu, cinsiyet farkı ve yaş faktörü öne çıkmaktadır. Aşağıda bu faktörler ele alınmıştır.

Kariyer Durumu

Yetişkinlerin yabancı dil öğrenme motivasyonu ve kariyer durumları arasında güçlü ve çok yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişki, bireyin mevcut kariyer durumu, hedefleri ve çalıştığı sektöre göre şekillenmektedir. Kariyer ilerlemesi, iş değiştirme arzusu ve uluslararası iş fırsatları, dil öğrenme motivasyonunun önemli kaynaklarıdır. Rekabet avantajı elde etme isteği, mesleki gelişim ihtiyaçları ve iş gereksinimleri de motivasyonu etkileyen faktörler arasındadır. Girişimcilik fırsatları, akademik kariyer hedefleri ve teknoloji sektöründeki spesifik ihtiyaçlar da dil öğrenme motivasyonunu şekillendirmektedir. Hizmet sektörü, yönetim pozisyonları ve danışmanlık hizmetleri gibi alanlarda da dil becerileri kritik öneme sahiptir. Küreselleşmenin etkisiyle, neredeyse tüm sektörlerde dil becerilerinin önemi artmakta ve bu durum, kültürlerarası yetkinlik kazanma ihtiyacını da beraberinde getirmektedir (Dörnyei, 2001; Ushioda, 2013a; Naumčiuk, 2023).

Cinsiyet Farkı

Yetişkinlerin yabancı dil öğrenme motivasyonunun cinsiyetle ilişkisi, bireysel farklılıklar ve kültürel faktörlerle şekillenen karmaşık bir konudur. Araştırmalar, çeşitli alanlarda cinsiyet temelli farklılıklar olabileceğini göstermiştir. Bu alanlar arasında motivasyon türleri, öz-yeterlik inancı, öğrenme stratejileri, duygusal faktörler, sosyal ağlar, iletişim becerileri, kültürel ilgi, akademik başarı, rol modeller, aile sorumlulukları ve teknoloji kullanımı yer almaktadır. Örneğin, bazı çalışmalar kadınların bütünleştirici motivasyona, erkeklerin ise araçsal motivasyona daha eğilimli olabileceğini öne sürmüştür. Ancak bu bulgular kültürel bağlam ve bireysel deneyimlere göre değişiklik gösterebilir. Cinsiyet temelli bu farklılıklar, yabancı dil öğrenme sürecinde motivasyonu etkileyen önemli faktörlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Norton & Pavlenko, 2004; Mori & Gobel, 2006; Dörnyei & Csizér, 2002).

Yaş Faktörü

Yabancı dil öğrenme motivasyonu, farklı yaş gruplarında çeşitlilik gösterir. Genç yetişkinler genellikle kariyer odaklı ve araçsal motivasyonla yabancı dil öğrenirken, orta yaşlarda kişisel gelişim ve kültürel ilgi için dil öğrenme ön plana çıkabilir. İleri yaşlarda ise yabancı dil öğrenme daha çok hobi veya zihinsel aktivite olarak görülebilir.

Yaşam evrelerine göre yabancı dil öğrenme hedefleri de farklılaşır: 20-30'lu yaşlarda iş bulma ve akademik gelişim için dil öğrenme ön plandayken, 40-50'li yaşlarda kariyer ilerlemesi için dil becerileri geliştirme, 60 yaş ve üzerinde ise seyahat ve emeklilik planları için yabancı dil öğrenme motivasyon kaynağı olabilir. Zaman algısı, öz-yeterlik inancı, dil öğrenme stratejileri, bilişsel yetenekler ve kültürel ilgi gibi faktörler de yaşla birlikte değişerek yabancı dil öğrenme sürecini etkiler. Yaşla ilişkili olarak, dil öğrenme teknolojilerinin kullanımı, yaşam deneyimleri, zaman ve enerji kısıtlamaları, sağlık faktörleri ve kimlik algısı gibi unsurlar da yabancı dil öğrenme motivasyonunu şekillendirebilir. Öte yandan yaşla birlikte gelişen öz-düzenleme becerileri, duygusal zeka ve artan pragmatik beceriler yabancı dil öğrenme sürecinde avantaj sağlayabilir. Ancak işlem hızı ve çalışma belleği kapasitesi gibi bazı bilişsel yeteneklerde yaşla birlikte görülen düşüş, yabancı dil öğrenme sürecini zorlaştırabilir (Dörnyei, 2001; Knowles et al., 2015; Naumčiuk, 2023).

Yabancı Dil Öğrenme Motivasyonunu Kaybetmiş Yetişkinlerde Görülen Duygusal Durumlar ve Zorluklar

Yabancı dil öğrenen yetişkinlerde motivasyon kaybı, öğrenme sürecini ciddi şekilde etkileyebilen yaygın bir sorundur. Birçok yetişkin öğrenci yabancı dil öğrenme sürecinde belirgin motivasyon kaybı yaşamaktadır. Bu durum, sadece öğrenme başarısını etkilemekle kalmayıp yetişkinlerin psikolojik durumları üzerinde de derin izler bırakabilmektedir. Performans kaygısı, utanç duygusu, ağır iş yükü, kötü sonuçlar ve olumsuz sosyal faktörler gibi çeşitli nedenler öğrenenlerin motivasyonunu olumsuz yönde etkilemektedir. Motivasyonu kırılmış bir öğrenci başlangıçta ilgili olmasına rağmen zamanla bu ilgisini kaybeden biri haline gelmektedir. Yabancı dil öğrenimi başarısızlıkla sonuçlandığında bu durum motivasyonsuzlukla da yakından ilişkilidir. Zaman içinde öğrenenlerin motivasyonu azalmakta ve bu durum öğrenme sürecindeki artan zorluklarla da bağlantılı olabilmektedir. Motivasyon kaybının sosyal bağlamla da güçlü bir ilişkisi vardır ve bu süreçte öğretmenlerin ve eğitim sistemlerinin de önemli bir sorumluluğu olabilmektedir. Ayrıca motivasyon düşürücü faktörler kişilik özellikleriyle de ilişkili olabilir (Dörnyei & Ushioda, 2011).

Yabancı dil öğrenme motivasyonunu kaybetmiş

bir yetişkin genellikle hayal kırıklığı hisseder, ilerleme hızından memnun olmayabilir ve beklentilerinin karşılanmaması nedeniyle üzüntü duyabilir. Aynı zamanda yorgunluk ve tükenmişlik de yaygın duygulardır; yabancı dil öğrenme süreci yorucu ve zahmetli gelebilir ve öğrenen kendisini zihinsel olarak tükenmiş bir durumda hissedebilir (Dörnyei, 2001; Noels ve diğ., 1999).

Motivasyon kaybının psikolojik etkileri çok yönlüdür. Horwitz et al. (1986) tarafından geliştirilen *Yabancı Dil Sınıf Kaygısı Ölçeği*'ne göre motivasyon kaybı yaşayan öğrenenlerde kaygı düzeyi belirgin şekilde artmaktadır. Bu artış öğrenenlerin yabancı dili kullanma konusundaki öz-yeterlik algılarını olumsuz yönde etkileyerek bir kısır döngüye yol açabilmektedir.

Özgüven eksikliği de önemli bir faktördür; öğrenen yabancı dil öğrenme yeteneği konusunda şüphe duyabilir ve hata yapma korkusuyla pratik yapmaktan kaçınabilir. İlgisizlik, kaygı, stres ve umutsuzluk da bu süreçte sıkça görülen duygulardır. Öğrenen yabancı dil ile ilgili etkinliklere karşı isteksizlik gösterebilir, derslere veya oturumlara odaklanmakta zorlanabilir. Aynı zamanda yabancı dili kullanma konusunda artan endişe ve performans baskısı hissedebilir (Horwitz ve diğ., 1986; MacIntyre & Gardner, 1994; Ushioda, 2009; Horwitz, 2001).

MacIntyre ve Gardner'ın (1994) çalışması, motivasyon kaybının bilişsel süreçler üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Araştırmacılar motivasyon düşüklüğünün çalışma belleği performansını olumsuz etkilediğini ve dil işleme hızını yavaşlattığını bulmuşlardır. Bu durum, öğrenme verimliliğini doğrudan etkilemektedir.

Tüm bunlara ek olarak öğrenen hedeflerine ulaşmanın imkânsız olduğunu düşünebilir ve yabancı dil öğrenme sürecinin sonuçsuz kalacağına inanabilir. Öz-eleştiri, bıkkınlık, çaresizlik ve suçluluk duyguları da bu süreçlerde yaygındır. Kişi kendi performansını sert bir şekilde yargılayabilir, başkalarıyla kendini karşılaştırıp yetersiz hissedebilir. Yabancı dil öğrenme rutininin sıkılabılır ve tekrar eden etkinliklere karşı bezginlik yaşayabilir (Dörnyei & Ushioda, 2011; Weiner, 1985; Bandura, 1997; Oxford ve Shearin, 1994).

Ayrıca yabancı dil öğrenme sürecini kontrol edememe hissi ve ne yapacağını bilememe durumu ortaya çıkabilir. Çalışmaya yeterince zaman ayıramama nedeniyle öğrenen kendini suçlayabilir.

Kafa karışıklığı, izolasyon hissi, motivasyon durumunda dalgalanmalar, zaman baskısı ve anlamsızlık duygusu da yabancı dil öğrenme sürecine eşlik edebilir (Ryan & Deci, 2000; Knowles et al., 2015; Norton, 2000).

Motivasyon kaybının kariyer fırsatlarını sınırlandırma ve kültürlerarası iletişim becerilerini olumsuz etkileme gibi uzun vadeli etkileri de önemlidir. Motivasyonunu koruyan öğrenenlerin motivasyonunu kaybedenlere göre daha hızlı ilerleme kaydettiği ve yabancı dil öğrenme sürecinden daha fazla keyif aldığı gözlemlenmiştir (Gardner & Lambert, 1972).

Motivasyon kaybıyla başa çıkma stratejileri konusunda çok boyutlu yaklaşım öne çıkmaktadır. Buna göre öğrenenlerin bireysel hedeflerini yeniden değerlendirmeleri, öğrenme stratejilerini çeşitlendirmeleri ve başarı deneyimlerini artırmaları önerilmektedir (Oxford & Shearin, 1994). Kişisel hedefleri netleştirme, öğrenme ortamını çeşitlendirme, düzenli geri bildirim alma ve başarı deneyimlerini artırma gibi stratejiler de önerilmektedir (Dörnyei, 2001). Teknolojinin rolü de göz ardı edilmemelidir. Mobil uygulamalar ve çevrimiçi platformlar, yabancı dil öğrenme sürecini daha eğlenceli ve erişilebilir hale getirerek yabancı dil öğrenme motivasyonu artırabilir. Bu araçlar öğrenme sürecini daha etkileşimli ve kişiselleştirilmiş hale getirerek motivasyonun yeniden canlanmasına katkı sağlayabilir (Ushioda, 2013b).

Sonuç

Yetişkinlerde yabancı dil öğrenme motivasyonunu etkileyen faktörlerin incelendiği bu çalışmada elde edilen bulgular, yetişkinin dil öğrenme motivasyonunun çok boyutlu ve dinamik bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Araştırmalar, yetişkinlerin yabancı dil öğrenme motivasyonunun içsel ve dışsal faktörlerin bir kombinasyonu olduğunu ortaya koymaktadır. İçsel motivasyon, dil öğrenmenin kendisinden keyif alma ve kişisel gelişim arzusu gibi faktörleri içerirken, dışsal motivasyon kariyer gelişimi ve iş fırsatları gibi dış etkenleri kapsamaktadır.

Kariyer durumu, cinsiyet farkı ve yaş faktörü, yetişkinlerin yabancı dil öğrenme motivasyonunu etkileyen önemli unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Özellikle kariyer hedefleri ve iş gereksinimleri yetişkinlerin dil öğrenme motivasyonlarını şekillendirmede kritik bir rol oynamaktadır. Bununla birlikte motivasyon kaybı yaşayan yetişkinlerde

görülen duygusal durumlar ve zorluklar da incelenmiştir. Hayal kırıklığı, kaygı, özgüven eksikliği ve tükenmişlik gibi faktörler, yetişkinlerin dil öğrenme sürecini olumsuz etkileyebilmektedir.

Bu bulgular ışığında yetişkinlere yönelik yabancı dil eğitim programlarının tasarımında ve uygulanmasında çeşitli hususların dikkate alınması önerilebilir. Bireyselleştirilmiş öğrenme yaklaşımları, yetişkinlerin farklı motivasyon profilleri ve öğrenme ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmalıdır. Kariyer odaklı içerik, yabancı dil öğrenmenin iş yaşamındaki pratik uygulamalarına ağırlık vermelidir. Teknoloji entegrasyonu, Duolingo gibi mobil uygulamalar ve çevrimiçi platformlar kullanılarak öğrenme sürecini daha etkileşimli hale getirmektedir. Bu tür uygulamaların kullanıcının dikkatini İngilizce üzerinde tuttuğu ve mobil cihaz kullanım süresini haberler, oyunlar ve sosyal medya gönderileri yerine öğrenilen konuya odaklanarak geçirmeye yardımcı olduğu belirtilmektedir (Akbaş, 2019). Bu bağlamda motivasyon stratejileri öğrenenlerin motivasyonlarını sürdürmelerine yardımcı olmalıdır. Kültürel farkındalık yabancı dil öğrenmenin kültürel boyutları vurgulanarak bütünleştirici motivasyonu desteklemelidir.

Gelecekteki araştırmalar için yetişkinlerin yabancı dil öğrenme motivasyonlarındaki uzun vadeli değişimleri inceleyen boylamsal çalışmalar önerilir. Ayrıca, farklı kültürel bağlamlarda motivasyon faktörlerinin nasıl farklılaştığını araştıran karşılaştırmalı çalışmalar da alana önemli katkılar sağlayabilir.

Kaynakça

- Acat, M. B. ve Demiral, S. (2002). Türkiye’de yabancı dil öğreniminde motivasyon kaynakları ve sorunları. *Kuram ve Uygulama*, 31, 312–329.
- Akbaş, O. (2019). How to use Duolingo effectively in second language learning?: A Currere Essay. *Journal of Teacher Education and Lifelong Learning*, 1(1), 8-13.
- Ametova, O. R. (2020). The influence of integrative motivation and instrumental motivation on learning English as a foreign language. *Journal of Critical Reviews*, 7(12).
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. Freeman.
- Byram, M. (2008). *From foreign language education*

to education for intercultural citizenship: Essays and reflections. Multilingual Matters.

- Crystal, D. (2003). *English as a global language* (2nd ed.). Cambridge University Press.
- De Burgh-Hirabe, R. (2018). Motivation to learn Japanese as a foreign language in an English speaking country: An exploratory case study in New Zealand. *System*. <https://doi.org/10.1016/j.system.2018.11.001>
- Dörnyei, Z. & Ushioda, E. (2011). *Teaching and researching motivation* (2nd ed.). Longman.
- Dörnyei, Z. (2001). *Motivational strategies in the language classroom*. Cambridge University Press.
- Ehrman, M. E. & Oxford, R. L. (1995). Cognition plus: Correlates of language learning success. *The Modern Language Journal*, 79(1), 67–89. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.1995.tb05417.x>
- Flynn, C. J. (2020). *Adult minority language learning*. Multilingual Matters. <https://doi.org/10.21832/9781788927048>
- Fu, N., Li, G., Sun, Y., & Zhao, Z. (2022). A study on motivational strategies of adult second language acquisition from the perspective of TESOL teaching. In *Advances in Social Science, Education and Humanities Research. 2022 3rd International Conference on Mental Health, Education and Human Development (MHEHD 2022)*. Atlantis Press. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.220704.045>
- Gardner, R. C. & Lambert, W. E. (1972). *Attitudes and motivation in second-language learning*. Newbury House.
- Horwitz, E. K. (2001). Language anxiety and achievement. *Annual Review of Applied Linguistics*, 21, 112-126.
- Horwitz, E. K., Horwitz, M. B. & Cope, J. (1986). Foreign language classroom anxiety. *The Modern Language Journal*, 70(2), 125-132.
- Hussain, M. (2018). Motivating English as a foreign language (EFL) adult learners: Challenges to prepare them for future and job market. *Journal of Applied Linguistics and Language Research*, 5(2), 121-147.
- Knowles, M. S. (1984). *Andragogy in action*.

- Jossey-Bass.
- Knowles, M. S., Holton III, E. F. ve Swanson, R. A. (2015). *The adult learner: The definitive classic in adult education and human resource development*. Routledge.
- MacIntyre, P. D. & Gardner, R. C. (1994). The subtle effects of language anxiety on cognitive processing in the second language. *Language Learning*, 44(2), 283-305.
- Mendoza, A., & Phung, H. (2019). Motivation to learn languages other than English: A critical research synthesis. *Foreign Language Annals*, 52(1), 121–140. <https://doi.org/10.1111/flan.12380>
- Merriam, S. B. & Baumgartner, L. M. (2020). *Learning in adulthood: A comprehensive guide* (4th ed.). Jossey-Bass.
- Mori, S. & Gobel, P. (2006). Motivation and gender in the Japanese EFL classroom. *System*, 34(2), 194-210.
- Naumčiuk, T. (2023). Adult learners' motivation to learn a foreign language. *Professional Studies Theory and Practice*, 27(1), 112–119. <https://doi.org/10.56131/pstp.2023.27.1.158>
- Naumčiuk, T. (2023). Adult learners' motivation to learn a foreign language. *Professional Studies: Theory and Practice*, 27(1), 112–119. <https://doi.org/10.56131/pstp.2023.27.1.158>
- Nguyen, L. A. P., & Nguyen, T. H. B. (2024). A study on adult learners of English as a foreign language in Vietnam: Motivations, advantages, and challenges. *International Journal of Language Instruction*, 3(1), 31–42. <https://doi.org/10.54855/ijli.24313>
- Noels, K. A., Clément, R. & Pelletier, L. G. (1999). Perceptions of teachers' communicative style and students' intrinsic and extrinsic motivation. *The Modern Language Journal*, 83(1), 23-34.
- Norton, B. & Pavlenko, A. (2004). Addressing gender in the ESL/EFL classroom. *TESOL Quarterly*, 38(3), 504-514.
- Norton, B. (2000). *Identity and language learning: Gender, ethnicity and educational change*. Longman.
- Oxford, R. & Shearin, J. (1994). Language learning motivation: Expanding the theoretical framework. *The Modern Language Journal*, 78(1), 12-28.
- Papi, M., & Teimouri, Y. (2014). Language learner motivational types: A cluster analysis study. *Language Learning*, 64(3), 493–525. <https://doi.org/10.1111/lang.12065>
- Peterson, R., & Knorr, C. (2016). Motivating unmotivated adult English language learners in an advanced reading-writing course. In K. A. Flores, K. D. Kirstein, C. E. Schieber, & S. G. Olswang (Eds.), *Supporting the success of adult and online students: Proven practices in higher education*. City University of Seattle.
- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.
- Teimouri, Y., Plonsky, L., & Tabandeh, F. (2020). L2 grit: Passion and perseverance for second-language learning. *Language Teaching Research*, 24(4), 634–659. <https://doi.org/10.1177/1362168820921895>
- Thompson, A. S., & Vásquez, C. (2015). Exploring motivational profiles through language learning narratives. *The Modern Language Journal*, 99(1), 158–174. <https://doi.org/10.1111/modl.12187>
- Ushioda, E. (2009). A person-in-context relational view of emergent motivation, self and identity. Z. Dörnyei ve E. Ushioda (Ed.), *Motivation, language identity and the L2 self* içinde (ss. 215-228). Multilingual Matters.
- Ushioda, E. (2013a). Motivation and ELT: Global issues and local concerns. E. Ushioda (Ed.), *International perspectives on motivation: Language learning and professional challenges* içinde (ss. 1-17). Palgrave Macmillan.
- Ushioda, E. (2013b). Motivation matters in mobile language learning: A brief commentary. *Language Learning & Technology*, 17(3), 1-5.
- Weiner, B. (1985). An attributional theory of achievement motivation and emotion. *Psychological Review*, 92(4), 548-573. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.92.4.548>